

Suvesulane

Ale õks jal imele ütél´,
maamalõ manitsõlli:
“Ese-õks-jal-kene, imekene,
kats latsõkasvatajat!
2535 Suvõst lää õks ma muidõ sulasõst,
vaenõ suurõ vaiva sisse –
kuule saa-i õks ma kululda minnä^q,
pardsi, minnä^q paprõlda!
Esest olõ-i õks imp raha saajat,
2540 olõ-i tingä tiinjät.”
Ime õks sis ikula isahto,
maama lainala lasõhto:
“Alest saa-i õks imp maja pidäjät,
katusõ katjat,
2545 muudku om õks täl tunnil tuu jutt,
minotil tuu miil
kooli- õks kõõ –jutta kõnõldõh,
klassi arva arvatõh!”
Esekene õks sis olilt* ojaskõlli,
2550 sidänkilt* sirotõlli:
“Alest saa-i õks imp mi süütjät,
pääs´o pää ravitsõjat!”
Kui sai õks sis kolgalõ kuulda,
velja veerele tiidä^q,
2555 vell´o lätt õks et suvõst sulasõst,
pardsi palgavõtjast,
kodo tull^q õks kõik tuhandalise^q,
astõ^q aurukatla mehe^q.
Õga õks nimä^q pall´o kauplõ-s,
2560 veid´ond hinda hel´otõllõ-s –
olli õks näil miis meeleline,
Ale-vell´o verd pite.
Ime õks hot´ saat´ ikkõh,
kasvataja kahitõh,
2565 ikuga õks nää^q saadi^q Eestimaalõ,
kaihomeelel kavvõndõhõ,
Ale oll´ õks küll pehme petmähe,
vikur esse vetütämmä –
Ale kuts´ õks kõõ kull´a maamakõsõst,
2570 hõigas´ hellä esekesest:
“Ime, saadat õks kui poiga ikkõh,
tätä, kanna kah´omeelel,
sääl naka õks ma naardõh elämähe,
karõldõh tüühõ kallu!
2575 Mullõ ülgu-i õks ti kunage kur´astõ,
haarku-i halva sõnakõist!
Kuri vidä õks sis minno kuusistikko,
pakan´ suurõ paiju sisse,
peremiis õks sis ütles: “Pini om!”,
2580 krundi herr: “Koir om!”
Ma õks joht taha-i pini nimme,
kunage koira sõnna –
hüä taha õks ma olla^q, hõste tetä^q,
ausahe atra kanda^q!

2585 Ime-õks-sa-kene, esekene,
taadõkõnõ, teedakõnõ,
õga lää-i õks ma iäst igäväst,
kaugõst kogonest –
2590 kulla lää õks ma mõnõst kuukõsõst,
suurõst suvõ keressist!”
Ale õks jal ütél´ imele,
imele, esele:
“Kotoh teke^q õks ti tüüd hill´okõtsi,
ajagõ^q kokko aigopiti:
2595 ime, rikk´ku-i õks ar umma rinnakõist,
teotagu-i tervüt,
ar sa naaku-i õks siin tohtrit tundmahe,
arstõ piti aelõmma!
Tohtrikõsõ^q ka õks tahtva^q tuhanit,
2600 arstikõsõ^q armurahha,
sis võtat õks mul kotist kooliraha,
pallõt käest paprõraha.
Ime-õks-sa-kene, esekene,
sedä olõ õks ma kuulnu, kullakõnõ,
2605 mõnõ käest mõistuisi:
hillä õks kui sõvvat, kavvõ jõvvat,
ruttu õks kui läät, roppo näet!”
Ale õks tuud peenü peremiist,
kulla kodo-viijät –
2610 kullõl´ õks tä poiis kongokõisi,
Ale-vell´o vigurit,
esi õks tä mõtõl´ umal meelel,
umal keelel keerätelli:
“Vii õks ma kodo proomi pääle,
2615 velja aost veitõst!”
Ütel´ õks tuu peenü peremiis,
hindälle hel´ot´ sõnna:
“Üts õks no saa, miä saa:
üts õks kas luts, kats vähke?
2620 Vii õks ma kodo viguritsõ,
umma kodo kongolitsõ –
kas saasõ õks mul vessel´* vigurinõ,
kullanõ kongolinõ?”
Kiäki saa-s õks tiidä^q Ale miilt,
2625 mõtõlda mõttit.
Ale õks sis ütél´: “Ar no lääme,
kulla s´oost kor´ussõst*!”
Sis jätt´ õks tä ese tervest,
mar´a maama jumalaga.
2630 Ale õks sis imele ütél´,
maamalõ manitsõlli:
“Õga õks ma inne kodo saa-i,
iske^q ese majja,
kui liigus õks taa kokko liina kuul,
2635 kallus alõvo klass!
Sis õks ma kulla kodo tulõ,
Ale-poig kodo astu.”
Sis läts õks jo Ale astumahe,

vereväga veerümähe.
2640 Savvo leivä^q õks kõik külä saarõnurmõ^q,
undsõtiva^q orastõnurmõ^q
suurõ õks sõnni sõidakit,
paadi jalapanõkit.
Tii õks jal triksõ, palo praksõ,
2645 suu-õks-jal-mättä^q märisivä^q,
tõrvaskannu^q tõõliva^q
suurõ õks täku tännitämist,
hiiru ruuna hirmmist.
Takah õks jal ütäl^q tatimõts,
2650 korgõ^q seenekuusõkõsõ^q:
“Oo õks taad tarka Alekõist,
kavalat imekana!
Selle läts õks ar suvõst sulasõst,
pardsi, palgavõtjast:
2655 Toona õks küll Ale mõtsa tull^q,
kavval Ale mõtsa kaldo,
kivõs õks täl mürgine mürisi,
kuvvas kuusinõ kumisi.
Sis õks tä kuusõlõ kumard^q,
2660 pill^q riste pedäjälle,
Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Kuusõ-õks-sa-kõnõ, tammõkõnõ,
vaher, valgõ velekene,
2665 ar sa õks jal, petäj, pet^qku-i minno,
kataj, teku-i kavaluist -
sis jätä õks ma teid ragomalda,
mar^qa, maalõ laskmalda!
Teil ka õks küll omma^q julgõ^q juurõ^q,
2670 julgõ^q juurõ^q, uhkõ^q ossa^q –
juurõ^q nakasõ^q õks kas tattõ juhatamma,
lehe^q siine seletämmä?”
Vaher õks ütäl^q: “Vaagu sullõ!”,
kuus ütäl^q: “Kuugu sullõ!
2675 Ale-õks-sa-kõnõ, velekene,
kallis imekanakõnõ,
toona meele õks naa^q tsirgu^q tsirisivä^q,
suurõ^q kulli^q kul^qativa^q:
kui tulõ õks tuu tunnikõnõ,
2680 astus tati-aokõnõ,
sis naka-i õks vihma sadamahe,
mamma* maalõ tulõmahe,
tati tulõ õks et kuul kuiv aig,
põrk^qna* aol suur põud.
2685 Sis saava^q õks naa^q tati^q tahmatõdu^q,
suurõ seene^q sopsahunu^q.”
Muu^q õks kõik puu^q kõnõliva^q,
laanõ puu^q laulaskõlli^q:
“Ale, võit õks ar minnä^q Eestimaalõ,
2690 kuust rahha korjamma!”
Ale jätt^q õks sis meid ragomalda,
laanõ latvo laas^qmalda.”
Takah timmä õks jal lepä^q leelotõlli^q,
pajuossa^q pajatõlli^q:
2695 “Ale saasõ õks jo Eesti piiri pääle,
manna lastõ [=?manalastõ] maie pääle.
Ale läts õks sis kodo korgõhõ,
elämiste ilosahe.

Inne õks Ale tarrõ lää-s,
2700 lää-s sinnä seenitsehe –
Ale päst^q õks ar iist hüä hobõsõ,
targa võtt^q õks ar ruuna taossist.
Ale oll^q õks küll vessel, oll^q virk,
oll^q kavval, oll^q kallis:
2705 õga panõ-s õks tä talle taostõga*,
panõ-s sulgo suidsõtõga,
kette õks tä külge keerätelli,
haakõ mano haarutõlli.
Pehme oll^q õks sis miil peremehel,
2710 oigõ süä ostjal.
Haino pand^q õks tä ette haljit,
maahaino magusit.
Ale jätä-s õks suitsit sullu pääle,
päitsit pääligo lävele:
2715 vastatsulla õks ar pand^q vaja otsa,
kolmipoodi koogu külge.
Ale läts sis tarrõ teretämmä,
teretämmä, tervütämmä.
Ale õks sis teret^q terävüiste,
2720 and^q kätt kärmähe.
Inne võtt^q õks tä säläst tuu särgi,
uhkõ rõiva olgõ päält,
kiä õks täl peräh oll^q,
kua kulla kodo tõi,
2725 sis võtt^q õks jal säläst uma särgi,
pindsago piha päält.
Sis õks nää^q seivä^q, sis jõiva^q.
Ale õks sis mõtõl^q umal meelel,
pääs^qõ umala päälä:
2730 “S^qoo läts õks mul süük süämehe,
vaijo juuk varbihe,
s^qoo õks mul juuk joudu and^q,
süük süänd sütütelles.
Siin õks ma koori-i kuruslakko,
2735 naka-i ritka riiv^qmähe!
Hot^q õks siin om suur tüü,
suur tüü, pall^qõ vaiva,
õga õks tüü ihho riku-i,
rassõl tüül ramõhu-ie,
2740 kui õks tiide mõistuisi,
tahat minnä tarkuisi!
Nuur õks om iho, vessel^q veri,
nuur lätt õks kõõ iho ilotõh,
vessel^q veri veeräteh.”
2745 Ale tekk^q õks jo rokka ruunalõ,
tõi vett verevälle.
Õga tii-s tä rokka ropotsõhõ,
tuu-s vett virilähe –
tõi õks tä vett vesselähe,
2750 tekk^q rokka rohkõhõ.
Kõigil õks sis oll^q hüä miil,
kodorahval kuldasüä.
Sis heitsi^q õks nää^q, mar^qa^q, magamahe,
hellä unda hingämmä.
2755 Alelõ õks sis säete säksa asõ,
kaubameehte kat^qmõkõsõ^q,
lina^q õks pääle liidetiva^q,
teki^q pääle tekkivä^q.

2760 Ale õks sis hingäs´ kui herr,
puhas´ sängüh kui poodimiis.
Tull´ õks sis hummok, sai valgõ.
Ale tull´ õks sis ülest ajamalda,
kulla muidõ kutsmalda.
2765 Rutto õks tä süüt´ hüä^q hobõsõ^q,
verevä^q veerätelli.
Sis läts õks tä nurmõ kündmähe,
arro atra kandmahe.
Varõs läts´ õks hot´ varra vao pääle,
inne päivä ii pääle,
2770 Ale läts´ õks vil vell´o aiksappa,
vali nurmõ varahappa.
Sääl künd´ õks küll Ale kübäräldä,
atra kaabulda kand´.
Kiä õks sis kai, tuu kadsat´,
2775 kiä näkk´, tuu näägudi:
“Kagoh õks meil om imeh kaia^q,
imeh kaia^q, kummõt´ kuulda^q!
Taa õks küll ollõv laisa poig,
videliku* veretsilk –
2780 laisa künd õks et poig ploomne*,
veretsilk vesselähe!”
Mõni õks ütäl´ mõnt muudo,
kua ütäl´ kuvva muudo:
“Taa õks küll om ime suku,
2785 kallis maama kalenjat*,
ime om õks ar targasta opano,
maama virgast veerätänü:
ime om õks täl hirm hiussõh,
maama kari* kaala pääl.
2790 Ale künd´ õks sis poolõne pääväne,
kallis kar´alõunõni.
Hopõn olli õks täl iih jovvulinõ,
ratso iih rammuline,
õga õks tä väsi-s vao pääl,
2795 turba man tuumatõllõ-s.
Ale ka õks, vell´o, villu lask´,
vallus poiss valitsõlli –
edimält õks tä tihka-s ilotõlla^q,
tihka-s laulo laaditõlla^q.
2800 Tälle õks jo pia perrä tulte,
tulte kodo kutsmahe.
Tälle õks kui ütäl´ iits sõna,
kats-kolm kadsatõdi,
sis jätt´ õks jo hobo saismahe,
2805 hiiro ruuna hitskmõllõ.
Võtt´ õks ar iist ilosahe,
koldi* külest õks kogone hõste,
võta-s õks tä rutto ropotsõhõ,
haara-s suurõ habinaga.
2810 Ale läts´ õks sis kodo ilosahe,
moro pääle muudsahe.
Oo õks tuud tarka velekeist,
kavalat imekanna –
hot´ õks ka süä süvvä tahtsõ,
2815 linnu miil leeväpalla,
lää-s õks tarrõ tä ullistõ,
joosõ-s rutto, rumalahe –
inne õks tä hobõst väherdelli,

lei tiiro tii pääl:
2820 sis saa-i õks taad vika verevälle,
murõht mustalõ ratsolõ –
murrõkõsõ õks tä jätt mulla pääle,
haigusõ haina sisse.
Hiiro vei õks tä talle tassakõtsi,
2825 laatrehe laadnahe,
Ale õks vil käel ilestelli,
peopessil pehmütelli,
pääle õks vil tiidse teki panda,
linarõiva liigutõlli.
2830 Esi õks tä pand´, esi ütäl´,
katt´ tekke, kadsatõlli:
“Karv, olõ^q õks sa illos kat´mõ* all,
liht´* lillinäoline!
Sis õks ka olõ-i mino süüd,
2835 suur viga sulasõl.”
Tälle õks sis riib´ ristikhaino,
vei vikke veid´okõsõ:
“Sullõ õks ma anna kündmäst,
verevälle vidämäst!”
2840 Alet õks jo tarrõ kutsuti,
härbänne häälitigi.
Timmä ka õks sääl hõste hoietigi,
rahva muudo ravitigi.
Alet õks armast poisikõist,
2845 suvõ hüvvä sulasõkõist –
pääle läpe-s õks tä leevä lesätädä,
pääle soola suigahuda!
Ale õks eis´ tiidse uma tüü,
vaenõ poiss uma vaiva:
2850 karas´ õks tä talle kaemahe,
kulla ratsot kobimahe,
sis vei õks jal timä vii mano,
oja viirde oiutamma.
Ale oiut´ õks sis hobõst oigõhõ,
2855 vii seeh vetütelli,
hopõn sai õks sis vessel´ vii seeh,
sai ussin oidummast,
vatukõnõ õks sis lasko lainõllõ,
higi vette veerätelli.
2860 Hiiro tull´ õks sis vällä hirnõh,
musta vällä muhaskõh.
Oo õks tuud tarka Alekõist,
kavalat imekanna –
mitond hoit´ õks tä hobõst mitond muudo,
2865 kuut ratsot kuut muudo.
Alell´ oll´ õks küll huul´ hummogol,
tõõnõ ilda õdagol
hobõsit õks hoitõh,
kaarasüüjit kaiõnõni:
2870 üül õks tä tekk´ ütäsä^q roka^q,
pääväl kand´ katsa^q kaara^q.
Kui tull´ õks taa tüü-aokõnõ,
röhe rüäpõimukõnõ,
sis oll´ ka õks küll hüä Ale miil,
2875 kerge timä keelekene:
õga lää-s õks nää^q kurõst kumardamma,
pardsist maalõ painutamma –
sääl olli^q õks kõik massina^q majah,

all aurukatlakõsõ^q.
2880 Küll aiva^q õks nää^q auruga kokko,
põimi^q, mar'a^q, massinaga.
Pääväl õks nää^q saiva^q sada hakke,
tull' tuhat kuhilikko.
Ale õks sis laul' ladosahe,
2885 veerüsähe veerätelli:
“Kagoh olno^q õks meil kuum kumardõlla,
pallav maalõ painutõlla!
No anna õks küll kuuma mi kullõlõ,
sälähalu harakillõ.
2890 Teime õks mi tunnil tuhat tüüd,
minotil mitmõvõrra.”
Ale õks ka imme manitsõlli,
umma kandjat kahitsõlli:
“Kui tege õks tä kotoh, mu ime,
2895 kand kokko kull'a maama,
imel om õks säääl kuum kumardõlla,
pallav maalõ painutõlla!
Imel läävä^q õks säääl otsa olaluu^q,
löövä^q pinna pihaluu^q.
2900 Sis lööse õks täl nigu* nimesehe,
lööse kidsi* kindrehe,
ime saasõ õks sis puusõst pukõrdõnu,
nimesist nikõrdõnu.”
Ale kõnõ õks kõõ murõht' imekeist,
2905 imekeist, esekeist:
“Esel omma^q õks meil põllu^q väigokõsõ^q,
tiiraa^q till'okõsõ^q,
kavvõst om õks täl paigast kokko viia^q,
ütsäst paigast üskä võtta^q.
2910 Ese om õks mul kangõ kandmahe,
videlik viimähe:
ese om õks kõõ pikäh pindre pääl,
põllu otsah urvitõllõs,
esel om õks küll piip uma tüü,
2915 tubagokott kullus aamõt' -
imel tulõ õks küll tuvva^q umal tur'ol,
kandjal kanda^q kangla all.
Kui jääse õks mul ime haigõst,
maama tõppõ tõmmatas,
2920 sis jäävä^q õks näil vilä^q tsirgu süvvä^q,
kurõ maalõ kumardõlla,
musta jäävä^q õks sis tsirgu munnõ luvva^q,
haha tsirgu poigõ haudu^q.
Kavvõst saa-i õks ma minnä kaemahe,
2925 kaemahe, nägemähe!
Sis tulõ õks jal imel leevä lein,
leevä lein, soola surm.”
Ale õks sis pahal pajatõlli,
kurval meeel sõna kostõ:
2930 “Tuu om õks mul hirm hiussõh,
pelgü peenü palgõh:
mino nakasõ^q õks vaest palka pallõmma,
vaesõ rahha vaidlõmma.
Ma olõ ka õks hallõ süämega,
2935 piso pehme viiega.”
Ale kõnõ õks kõõ armuga kõnõli,
kallel süämel kadsatõlli:
“Hallõ om õks mul esse ne imme,

kallis kattõ vanõbat!
2940 Imme om õks vil inäbä hallõ,
kandja meelest kallep,
sündünü olõ õks et ime süämest,
kasuno kangla all,
ime olõ õks et verest viirdünü,
2945 maama sarnosta sadano.”
Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meelee poolõstani:
“Vaesõl ka õks om vaiva pall'o,
kurvaliisil koor'at* pall'o!”
2950 Ale õks säääl oll' poolõ suvvõ,
kulla mõnõ kuukõsõ.
Poolõl olli õks tä suvõl puhas poiss,
mitmõl kuul korgõ miis:
jala^q olli^q õks kõõ kinni kikkani,
2955 hamõh hämm* hämäräni.
Ale tii-s õks tüüd tehkeh,
kanna-s kokko kahitõh -
hot' olli õks vil nuur velekene,
nõrk nõdõr nõokõnõ,
2960 siske timä õks tüüd tehntägi,
vaiva vasta võõdõtigi.
Kui õks tä kostke kodo tull',
Ale tüüst kodo astõ,
kõõ kuts' õks sis kull'a peremehest,
2965 ilosast or'a esest:
“No mullõ õks ti angõ^q andest,
pallõ pall'o uskvast -
olla^q jovva-s õks ma põdõr põllu pääl,
kokko kanda kahru võrra!
2970 Agu tei õks ma täämbä tibu võrra,
kokko kanni kud'u võrra?”
Peremiis õks sis ütäl': “Ale pett,
armas om õks meil ala-heitlik,
õga õks tä kitä-i umma tüüd,
2975 sulanõ suurustõllõ-i!
Ale mõist õks meil olla^q sulasõh,
mõist tiindreh häste tiine^q.”
Tälle ütäl' õks sis peenü peremiis,
or'a-tätä os'atõlli:
2980 “Olõs mul õks naid olnu-s ummi latse,
kallit kaabupääkeise,
sis sinno õks ma kaese^q kasvopujast,
kodo- sinno õks me -herrast korjasi^q!”
Tälle õks sis ütäl' tuu ime,
2985 or'a-maama manitsõlli:
“Alet õks meil ausat poisikõist,
terävät tiindret!
Ale taht õks ar kävvõ^q kuvvõ^q kooli^q,
kõõ tüküs õks täl süä tüdengest.
2990 Kui lätt õks sul au ausapast,
lätt kohus korgõst,
Ale-õks-sa-kõnõ, poisikõnõ,
sirgõ seto velekene,
- setol ka õks om sirgõ poiss,
2995 vinne suul veerüs vell'o -,
meil kasus õks ka lill liina veereh,
vahalatva latsõkõnõ!
Imel om õks tä üts tütrekene,

kandjal üts kanakõnõ,
3000 kolm and õks küll majja kullalõ,
kats tarrõ kallilõ -
täl omma^q õks kõik kodo kuut süld,
virve maja viit süld.
Mi om õks tä otsani umanõ,
3005 mi meelimar´akõnõ.”
Tälle pidi õks sis jutto pernaane,
nõvvo and´ õks sis söögi nõstjani:
“Ale, saat õks kui naasevõtjast,
kulla naase kosijast,
3010 sis õks sa võta^q tuu näio,
kosi^q tuu kullakõnõ!
Or´a- kutsu^q õks sis –ese ostmahe,
kasvo-tätä kauplõmma!
Uma panõ õks ma keero keskehe,
3015 märksa margo vaihõllõ,
sis saasõ õks küll timä su umanõ,
sino meelimar´akõnõ.”
Sis õks jo Ale naaraskõlli,
tiindre läts´ teräväpäst.
3020 Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Kooli omma^q õks vil elo^q elämäldä,
kimmä^q paprõ^q kinnütämäldä.
Kuulõ^q õks sa, peenü peremiis,
3025 pääle peenü perenaane:
ello tiia-i õks vil ette üldä^q,
muudo perrä murõhtõlla!
Ma mõtlõsi^q hot´ võtta^q mõisnikka,
kossi^q kolga korgit,
3030 õga õks taa rikas vaest taha-i,
korgõ salli-i kurvalist!”
Tälle õks sis ütäl´ peremiis,
perenaane nal´atõlli:
“Meil õks küll om sääne miil,
3035 sääne miil, kinä kiil:
innep õks mehele annase^q,
targalõ taatasi^q,
kui õks anda^q tol´akollõ,
juhatada joodikõllõ!
3040 Tol´ak õks leotas tuhanit,
joodik saat sadasit.”
Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Murõh õks no, murõh s´oost moodost,
3045 nal´a peräst naase-jutt!”
Tuud aiva^q õks nää^q jutto joogi man,
kohvi man kul´atõlli^q.
Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
3050 “Mul õks ar vaja tüühõ minnä^q,
sulastõ suurdõ mõtsa!
Lää õks ma, poiss, puie perrä,
naistõrahva raotohe –
no õks küll om sääne ilm,
3055 virve vihmasadaminõ.
Sullõ tuu õks ma kodo puusüle,
haloriida ristetsellä.
Kuulõ^q õks sa, peenü peremiis,

uhkõ or´a-esekene,
3060 kolka või-i õks ka nätä^q korgit,
viir nätä^q veerüsit –
agu tulõ õks sul varas varikost,
kuri miis kuusistikust,
halv veese õks sis sino halo^q,
3065 kuri poiss puuriida!
Õga saa-i õks sa vahte^q suurt varast,
mõtsakoira kor´ada,
õga olõ-i õks sul halo^q taba takah,
loofka^q puu^q luku takah.”
3070 Alekõnõ õks sis läts´ umma tüühõ,
puhas poiss puumõtsa.
Kagoh timmä õks nää^q takah kõnõliva^q,
veernat poissi veerätivä^q:
“Sedä võimõ õks mi kõigilõ kõnõlda,
3075 mõnõlõ mõistutõlla,
sulanõ õks et tükös suurdõ tüühõ,
astus ilma ajamalda.
Õga olõ-i õks meil vaja Alet aija^q,
kunage sõnna kosta^q,
3080 Ale astus õks meil ilma ajamalda,
lätt lähätämäldä!
Timält kuulõ-i õks mi kuu kurja sõnna,
aastaka halva sõnna –
kuri om õks täl sõna: kullakõnõ,
3085 paha sõna: pardsikõnõ.
Timmä saasõ õks meil iäst mälehtellä,
mõnõst aost muistutõlla.
Peremiis õks sis ütäl´ perüs häste,
vesselähe veerätelli:
3090 “Alet võisi õks hot´ lehte lüvvä^q,
kasetah* kallutõlla,
suurõl om õks et setol sääne poig,
vaesõl mehel vali poiss!”
Tuu sai õks kui jutt aetost,
3095 Alekõnõ kõnõldost,
sis kaiva^q nää^q vällä läbi paja,
aiva^q pääd aknast:
poiss tulõ õks jo puiega kodo,
hani kodo halgaga!
3100 Sis karksi^q õks nää^q vällä kaemahe,
armuga vasta astõ^q:
“Alekõist õks meil armast poisikõist,
hüvvä tüütegijät –
puu^q tõit õks sa kodo ploomnahe*,
3105 kõivohalo^q kõrdapiti.”
Ale saat´ õks sis saraja mano,
puukuuri kottallõ.
Ale pillu-s õks maalõ perätõhe,
panõ-s riita ribahunult –
3110 halokõsõ^q õks kõik kummaldõ kor´as´,
taha-s sällülde säädä^q.
Ale õks kor´as´, eis´ kul´at´,
pand´ halga, haard´ laulo:
“Tsiri õks no, tsiri, tsirgukõsõ^q,
3115 kos teil kull´a peäkese?
Tarõ om õks kas takah tammõ otsah,
kerikoh kellä otsah?
Teele tii õks ma muudsa^q mulgukõsõ^q,

os´a-hüä^q oosõkõsõ^q –
3120 siiä võidõ õks ti, piho^q, pessi tetä^q,
pääs´o^q pääle karada^q,
pääl võidõ^q õks siin, tsirgu^q, tsiristellä,
varõsõ^q vallatõlla!
Kittä^q võidõ^q õks ti sedä kelbäkeist,
3125 poisi puuriidakõist,
pääle kitke^q õks jal kelbä peremiist,
kulla maja-kubijat!
Tuu ka õks maja kõrda lätt,
omma^q ehtsä^q inemise^q,
3130 kohe õks naa^q lintse^q tsirgukõsõ^q,
tulli^q torrõ^q tuvikõsõ^q:
tuu õks om maja lilletet,
lilletet, lehitet,
tsirgu^q õks lintse^q lilli pääle,
3135 tugõsiva^q tutu pääle!
Sääl õks nää^q nokke noortasõ^q,
umma kiilt keerätäse^q.”
Ale õks sis tsirgalõ laul´,
linnalõ leelotõlli.
3140 Vidi õks tä kodo pall´o puid,
kelbätävve kimmähe,
kohe õks taa paistsõ pääväkene,
hel´ot´ hellä tuulõkõnõ.
Esi õks jal Ale laulaskõlli,
3145 laulaskõlli, lasõskõlli:
“Tulõ^q õks sa, päiv, pälkä^q puid,
tuul, tii^q tugõvast!”
Ale tekk´ õks sis tüüd õdagoni,
hüä poiss hämäräni.
3150 Kõik õks sis kiti^q timä tüüd,
armahe avvustõlli.
Ale õks jal lausi meelestäni,
meelest, meelee poolõstani:
“Kuulkõ^q õks ti, perüs perrerahvas,
3155 mar´a majahoitjani!
Teele õks ma ütlee üle hulga,
üle kõiki kõnõlõ -
teele õks ma kuugu-i kur´a läbi,
ütlee-i, hani, halva läbi -
3160 mul ka õks küll om tuu miil,
velekesel tuu vikur:
kui õks ti mullõ hüä^q olõt,
om pehmeh s´oo pereh,
sis teele õks ma ütlee üte sõna,
3165 kats-kolm kadsatõllõ.
Kui ti õks tahat, sis kullõlgõ^q,
usugõ^q or´a jutto!
Vaenõ naka õks ma poiss vallatama,
seto vell´o veerätämmä –
3170 peräh naka-i õks sis minno penätämmä*,
naka-i suurõst suditamma -
õga taha-i õks ma kodo konka viiä^q,
vigurit veerätellä^q!
Ma õks küll tiiä... Õga ei tiiä^q!
3175 Olõ-i veerna^q viguritsõ^q -
mõnõ tiiä õks ma sõna mõnõ seest,
kua sõna kolmõ seest!
Mullõ õks taa ime nimitselli,

kull´a maama man´ahut´,
3180 ime tiidse õks mul veere vigurit,
mõistsõ taiva tarkut.
Ime tiid´ õks mul tuud tunnikõist,
armas tuud aokõist,
kuna õks naid külvä^q hernit,
3185 liita^q maalõ linakõise.
Ime õks meil tund taivast,
pilve veerilt veerätelles.”
Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meelee poolõstani:
3190 “Kui ti õks tahat – laskõ^q kodo,
vell´ot tuuma vigurit!
Õga õks petä-i ma pissugi,
õga kitä-i kibõnat!
Viländ om õks mul õigut kõnõlda,
3195 viländ tõtõt tõotõlla,
õigut jääse õks mul üle hummogost,
jääs tõtõt tõõsõs kõrras.
Õga petä-i õks ma, kull´a peremiis,
võlsi-i, võiu-andjani!
3200 Sedä ütäl´ ka õks mino imekene,
kandja mullõ kadsatõlli:
hüä õks ka om hüvvä vasta,
kalg´ om kalgõ vasta!”
Pere-õks-sis-meessi naaraskõlli,
3205 perenaane kitt´ perrä:
“Saada õks mi poisi proomi pääle,
käse Alet arvo perrä!”
Kõigil õks olõ-i hüä miil,
hüä miil, kerge kiil,
3210 kõik õks et tahtva^q tarkuisi,
eesti vele^q vigurit,
tarkus õks et olõ-i tarõ takah,
olõ-i konka^q mi kotoh!”
Kõik õks sis Alelõ arode^q,
3215 kallel meelee kadsatõlli^q:
“Ale õks, armas poisikõnõ,
kulla sõnakullõja!
Kui tulõ õks no hummok, nõsõs päiv,
astus ao veerekene,
3220 sada jätä õks mi tööda saismahe,
tuhat tõõdä tuumatamma,
siske mine^q õks sa, vell´o, kui sa tahat,
astu^q, Ale, kui sa arvat!
Tahat õks, sis sõidat sadulaga
3225 vai valat vankrega –
Ale, võidõ õks sa sõita säksa värke,
kaldo^q kaubamehe värke!”
Ütel´ õks sis peenü peremiis,
pääle peenü pernaane:
3230 “Meil õks ka om mito hobõst,
viis-kuus verevät –
kas õks sa korjat Koll´akõsõ,
meelitsset Miirakõsõ,
vai õks sa võtat Meks´okõsõ,
3235 meelimar´a Maksikõsõ?
Om õks meil Maks maakündjä,
Koll´a kul´anja-hopõn,
om õks jal Meks´o meelitark,

Miira minejä hopõn –
3240 seto võidõ^q õks ar poolõ purutõlla^q,
külä küllülde käändä^q!”
Kagoh õks sis Ale naaraskõlli,
tõõmeeli tõrgutõlli:
“Kõik mullõ õks siin armuga andva^q,
3245 hүүлmeel minno saatva^q!”
Kõik heitse^q õks nää^q naarul magamahe,
kullameel koti pääle.
Alel tulõ-s õks imp uni maatõh,
3250 taha-s, mari, magamahe,
kotoh oll’ õks kui timä meekekene,
meekekene, keelekene.
Aleköñõ õks sis hel’ot’ hill’okõtsi,
koti pääl kullõskõlli.
Perre- jäi õks kui –rahvas magamahe,
3255 puhas rahvas puhkamma,
Ale hiile õks sis vällä hill’okõtsi,
vaot’ varbastõ otsah.
Klaasi- tii-s õks joht –ussõ tirinät,
vastusõ vabinat,
3260 hiile õks tä vällä hiitrahe,
tahtõ targastõ minnä –
muidõ õks tä und mut’utõllõ-s,
aja-s mant magahuist.
Võtt’ õks tä võt’ mõ^q vaja otsast,
3265 kuldarõnga korgõst,
astõ õks sis alla aida mano,
kaldo kaarasalvõ mano,
vei õks jo kaaro Koll’alõ,
vei toolõ verevälle,
3270 miä olli õks ka Ale meeleline,
meelest meeleperäline.
Aleköñõ õks jo Koll’at koobitsõlli,
ilosahe ilestelli,
sugõ õks tä iist ilosahe,
3275 puusõ päält puhtahe.
Ale õks jo ehit’, ilotõlli,
Ale sugõ, sorahõlli:
“Hummõn läät õks sa, kulla, kul’atamma,
seto viirde veerätämmä!
3280 Koll’akõñõ, õks sääll hinnäst kohrutõllõ^q,
seto veereh vigurdõllõ^q,
hiitrahe õks sa sääll hinnaskõllõ^q,
torõhõhõ turnaskõllõ^q!
Hüä om õks sis sullõ ne mullõ,
3285 makus’ majapidäjälle.”
Ale õks sis suitsit solbahut’,
päitsit pälvähüt’.
Olli õks täl suitsõ^q soomõkirja,
päitse^q päävätähnilitse^q.
3290 Koll’a õks jo jäi kullõmma,
verrev mõtõl’ vigurit.
Ale-õks-sis-kõist velekeist,
tarka talotiinkeist –
sadula õks jo võtt’ saina veerest,
3295 ligi lakõ laudult.
Aleköñõ õks sis tükke tüütarrõ,
kaldo or’akambrõhõ,
koh timmä ka näidsigo^q näe-s,

saa-s kaia^q kar’ussil.
3300 Ale sääd’ õks sis hõste sadulit,
plootnahe* puhastõlli,
kõik sääd’ õks jo rihma^q ristetsällä,
vastusõ^q vastatsõlla.
Kikokõñõ õks jo kire kilõhõhõ,
3305 koira^q kuugi^q kumõhõhõ.
Vasta õks jo kuugi kummõ kodo,
kummõ kodo, helle^q hirre^q.
Pere-õks-ka-miist linnukõist,
pääle peenü perenaist –
3310 katõ-õks-nää^q-keske kõñõliva^q,
aiva^q jutto asõmõl:
“Ale om õks meil jäänü magamahe,
sulanõ suikumahe.”
Sis astõ^q õks nää^q Ale asõmõllõ,
3315 kaldo^q timä kat’ mõllõ.
Pere-õks-ka-miist linnukõist –
esi õks tä naard’, esi ütõl’,
vigurihe veerätelli:
“Agu maka õks meil Ale Maie man,
3320 lebä timä Liiso man?”
Uma saat’ õks sis mamma Maie mano,
Liiso sängü ligitsõllõ:
“Maie-õks-sa-kõñõ, makõkõñõ,
näküs näidsigokõñõ,
3325 anna^q õks sa siiä mi Ale,
kallutõllõ^q kallis poiss!”
Liiso õks sis sängüst leelotõlli,
koti päält kul’atõlli,
Ale taha-i õks et nätä^q näidsikit,
3330 taha-i tarõtütirikka.
Kulsse^q õks nää^q Ale kobinat,
jalatalla tands’ mist:
Ale tekk’ õks jo tüüd tüütarõh,
suurõh kambrõh kabistõlli,
3335 oll’ õks jo kullus kui kopek,
oll’ rohkõ kui ruuble.
Peremiis õks sis naard’ pikä joro,
pernaane pikebähe:
“Otsõ õks mi Alet huunõnulgä^q,
3340 kai kaartõ-alodsõ^q,
mõtli õks mi marja magavat,
hiitrat hiust hingävät –
no sai õks meil kätte käökõñõ,
pejjo piiripardsikõñõ,
3345 pardsil om õks ar tett pall’o tüüd,
kälõ aet mito asõld!”
Ale õks sis naardõh vasta ütõl’,
karõldõh kadsatõlli:
“Kuulkõ^q õks ti, kulladsõ^q vanõba^q,
3350 tark talorahvakõñõ!
Ma taha õks jo minnä^q minemähe,
poisikõñõ podimahe*.”
Nimä^q õks sis ütli^q: “Mis sis,
kull’a Ale, kuis sis!”
3355 Pernaist õks nal’alist,
mar’a-hüvvä maamakõist –
timä õks sis ütõl’ näidsikõllõ,
kar’usõllõ kadsatõlli:

3360 “Lilli- mine^q õks no –aida, Liisokõnõ,
mar´a-aida, Maiekõnõ,
suuri kako^q õks sa suhkro-ubinit,
mesimarjo magusit,
miä õks naa^q suuhtõ sulasõ^q,
kua^q puuho pudõnõsõ^q!
3365 Noid taha õks mi Alelõ anda,
or´a koste oiutõlla –
or´alõ ka õks toogõ^q oigõ kost´,
sirgõ^q sitigamar´a^q.”
Ütel´ õks jal peenü pernaane,
3370 pääle peenü peremiis:
“Sitikit joht kasu-i Setomaal,
ausit aiamaasikit.
Ale veese õks noid eis´ imele,
makõt süüke sis maamalõ –
3375 hää saada õks ma puja hoitmast,
kalle latsõ kasvatamast.”
Liiso tull´ õks eis´ vällä lilli-aiast,
Maie tarrõ mar´a-aiast,
kulda- tõiva^q õks nää^q -koste kotitävve,
3380 makõt koste matitävve.
Ale õks sis lausi meelestäni,
uma meele poolõstani:
“Õga vii-i õks ma kodo kotitäüt,
tuuhtõ majja matitäüt!”
3385 Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Kuulõ õks ti, kohvikiiitjani,
tsäivii veeretäjä^q!
Neist õks ti võidõ safte* tetä^q,
3390 varjenit* valmistõlla!”
Tarka naard´ õks sis poissi talorahvas,
Ale ütli^q õks nää^q jutto armast.
Esi õks nää^q naari^q, esi ütli^q,
kallel meelel kadsatõlli^q:
3395 “Õga olõ-i õks taa ahnõ s´oo Ale,
maias makõ söõgi pääle –
tark tiid ka õks poiss talo süüke,
kulla kosti-leemekeist.”
Ale õks sis lausi meelestäni,
3400 meelest, meele poolõstani:
“Kallist võta õks ma koste karmaneh,
taha panda tas´kohe!”
Vell´o võtt´ õks sis verevä ubina,
Ale muudsa munakõsõ.
3405 Kagoh õks tuud hüvvä pernaist,
kallist kar´ahoitjat –
uhkõ^q tõi sis rõiva^q orrõ pääle,
vahtõ^q rõiva^q vaja pääle.
Ale ai õks sis sälgä naardõh,
3410 iho pääle ilotõh.
Peremiis õks jal tõi pikä palt´o,
and´ sälgä säksa rõiva.
Ale sai õks sis iist kui esänd,
sälä takast kui tuu sinot*.
3415 Ale veere õks sis sälgä verevälle,
kudi sälgä Koll´alõ.
Esi õks tä kergüt´ kübärät,
kaabu viirt veerätelli.

Ale õks sis lausi meelestäni,
3420 meelest, meele poolõstani:
“Minno võidõ õks ti hummõn kodo uuta^q,
kaia^q õnnõ õdagol.
Õga jää-i õks ma, ori, kaugõst,
sulanõ, suikmahe!”
3425 Läts´ õks sis Ale minemähe,
kaabukandja kallumahe.
Tõõn´a*-õks-sis-aia^q tõrisiva^q,
varvolitsõ^q vabisiva^q,
küün õks sis üteli: “Külä tulõ!”,
3430 sarraj* üteli: “Pääle satas!”
Ale õks sis kuuld´, vasta kostõ,
tahtõ targastõ kõnõlda^q:
“Lää-i õks me külge, küünikene,
saada-i mano sarajallõ!
3435 Hoia^q õks sa, küün, külä viljä,
sarraj, saia-leeväkest!”
Koll´a läts´ õks kui tedõr tiid piti,
läts´ parts pallo piti.
Tedrel olli^q õks kui tiidä tiiharo^q,
3440 pardsil palo käänatüse^q,
nii oll´ ka õks küll Koll´al korgõl,
targal talohobõsõl.
Ale sõit´ õks sis müüdä kündjist,
ai adrakandjist.
3445 Ale and´ õks sis joudo julgõhõ,
jummal-appe armahe.
Kümme oll´ õks hot´ kündjät nurmõ pääl,
sada äkle äestämmäh,
kõik jäivä^q õks eis´ kündjä^q kaemahe,
3450 sada äkle saismahe.
Kua õks sis üteli: “Kunigas oll´!”,
mõni üteli: “Mõisnik läts´!”
Koll´a õks turnas´ tulitsõhe,
Koll´a hiras´ helehehe.
3455 Seto tiia-s õks nää^q poisist seletellä,
mõista-s Alesta arvada -
Koll´a pill´ õks kõõ jalgo korgõhõ,
kur´a-pall´o muudsähe,
Ale istõ õks kõõ korgõ Koll´a pääl,
3460 rohkõ vell´o ruuna säläh.
Ale sõit´ õks sis läbi suurõ mõtsa,
läbi vahadsõ varigo.
Ale puhe õks sis puista pillikeist,
sarapuista sarvõkõist,
3465 miä oll´ õks täl tett umal esel ,
laisal tätäl laaditõt.
Koll´a pill´ õks sis kolmõ jala pääle,
kallis katõ kabja pääle.
Koll´a õks sis hirnõ, mõts heläs´,
3470 turnaskõlli, puu^q tundsõ^q.
Vasta õks sis kuugi^q kummõ^q kuusõ^q,
lauli^q ladvolda pedäjä^q.
Kuusõ oll´ ka õks sis otsah kullikõnõ,
laanõ ladvah laulutsirk.
3475 Kull õks sis üteli: “Koll´akõnõ!”,
laulutsirk: “Laadna vell´o!”
Näile õks sis laul´ sada tsirko,
tougas´ jutto tuhat lindo.

3480 Tsirgu^q õks sis ütli^q: “Alekõnõ,
sirgõ seto poisikõnõ,
sää^q õks sa hõste särgisiilo^q,
panõ^q hõste palt'onulga^q!
Sõidat õks sa üle Rõugu nurmõ,
takast Rõugu tanomidõ –
3485 sää^q omma^q ka õks nägüsä^q näio^q,
kavala^q kabokõsõ^q,
sinno ka õks sald'va^q saina takast,
kaesõ^q kaartõ alt!”
Ale õks lausi meelestäni,
3490 meelest, meele poolõstani:
“Tsirgu-õks-ti-kõsõ^q, linnukõsõ^q,
kuldanokke kullikõsõ^q,
õga taha-i õks ma võtta^q talonaist,
poiss proostat inemist!
3495 Ma taha õks küll võtta^q tuud näiot,
kossi^q tuud kullakõist,
kel om õks taa sada sangatot,
sada ilma sankamalda,
kual om õks jal tuhat trullitot,
3500 tuhat ilma trullimalda!
Kulli^q, jääge^q õks no laulma Koll'akõist,
hähne^q minno hähkämä!”
Ale sõit' õks sis üle Rõugu nurmõ,
takast Rõugu tanomidõ.
3505 Ale õks sis munna veerätelli,
kukut' kullaubinast.
Rõugu õks sis näidüsä^q näievä^q,
kaiva^q Rõugu kabõhisõ^q.
Ar'a õks nää^q lausi meelestäni,
3510 uma meele poolõstani:
“Olõs' õks taa muna meele saasi^q,
upin meele unõhtusi!”
Olli^q õks taal Alel selge^q silmä^q,
selge^q silmä^q, helle^q kõrva^q,
3515 kõrva^q õks kulssõ^q kuusipoodi,
silmä^q kaiva^q katsipoodi.
Ale õks sis kullõl', kostõ vasta,
tahtõ targastõ kõnõlda^q:
“Kuulkõ^q õks ti, kull'a näiokõsõ^q,
3520 kalle^q Rõugu kabokõsõ^q!
Agu mõista-i õks ti hoita^q ubinat,
mõista-i munna veerätellä –
agu õks ti muna muilõ annat,
ubina unõhtat?
3525 Sis lasõt õks muna ti murrõlda,
ubinat uhatõlla.”
Seeni õks taa sais' korgõ Koll'a,
kallis ratsõ kaabatõlli,
koni õks taa Ale jutto ai,
3530 vikur vell'o veerätelli.
Ale õks kõnõl' armahe,
vikur vell'o veernahe:
“Kosti vii õks kull'a ma maamalõ,
ubina hoitmast!”
3535 Lät's' õks jal Ale minemähe,
vereväga veerümähe.
Vell'o sõit' õks sis aigo veid'okõsõ,
poiss poolõ tunnikõist.

3540 Suu õks kõik mättä^q märisivä^q,
tõrvaskannu^q tõrõliva^q
suurõ õks ruuna sõidakit,
paadi jalapanõkit.
Uma sai õks sis kodo kottalõ,
ese värehte veerele.
3545 Tiid'o õks jo mäng' tii pääl,
kuts'a hauk' kodo man.
Ime õks sis kullõl' kobinat,
suurõ sõnni sõitmist.
Ime juusk' õks ka vällä kaemahe,
3550 tugõvat tundmahe –
ime mõtõl' õks sis sõa sõitvat,
vinne väe viirdvät,
poolõ mõtõl' õks tä majja purutavat,
saina^q maalõ sadavat.
3555 Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Ime-õks-sa-kene helläkene,
kallis latsõ kasvataja,
ar sa õks no rikku-i rinnakõist,
3560 visaku-i verekeist!
Olõ õks ma uma pujakõnõ,
virve uma verekene.”
Ale karas' õks sis maaha kallehe,
moro pääle muudsähe.
3565 Küläst tulli^q õks sis kaema kümme last,
veljä vaht' ma viiskümmend.
Hiusõ^q õks näil pääh hibisiva^q,
kagara^q kahisiva^q.
Koll'a õks sis hiitõ hiussit,
3570 Koll'a karas' kagarit.
Ale õks sis üteli': “Oh teid,
murs'a^q minno mutitasõ^q!”
Koll'a õks sis hirnõ, külä heläs',
verrev kaabat', latsõ^q kaiva^q.
3575 Ale õks sis köüt' kinni kimmähe,
kõivo külge kõrdapiti,
ette tõi õks tä suu sokakõise,
ümbre tiigi tettõt –
imel olli^q õks nuu^q kotiga kannõdo^q,
3580 tur'ol majja tuudo^q.
Ale õks and', esi laul',
ese majah ilotõlli:
“Süü^q õks sa, Koll'a, suu sokkõ,
tiigi veereh vinnünüisi!”
3585 Koll'a oll' õks sis kimmäs, kitt' perrä,
paha-hiitra hirnaskõlli:
kitt' õks tä kehvä sõögikeist,
alado andõkõist –
kodo oll' õks vil süük süämeh,
3590 ristikhaina^q rindo man.
Ale lät's' õks sis tarrõ ilosahe,
marssõ maapõrmanollõ.
Ale pand' õks sis palt'o partõ otsa,
poiss mütsü poolkallõ.
3595 Tälle õks sis parrõ^q pall'o lauli^q,
poolka ilot' puhtahe:
“Parrõ^q olõ-i õks mi nännõ^q säänest palt'ot,
poolka puhast mütsükeist!”

Laisk oll' õks sis tätä laka takah,
3600 kull' a ese konetskanulgah.
Ese õks sis kuuk' konetskalt*,
lask' sõnna laka takast:
“Suurt saa-i õks ka herrä sulasõst,
tarka talotiindrest –
3605 om õks sul säläh perre pindsak,
sälgä pant muidõ palt' o!”
Ale and' õks sis koste imele,
mesimarja maamalõ.
Esele ka õks and' kõnõlõmmast,
3610 veerät' sõna viskammast.
Ale õks and', esi ütäl',
and' koste, kul' atõlli:
“Süü^q õks sa, tätä, sedä süüke,
maidsa^q makõt kostikõist –
3615 sau lätt õks ar hõng suu mant,
piibuhais perrest!”
Piip õks jal laul' laka takast,
kuihk' sõna keresselt:
“Ale tull' õks küll petmä sedä pereht,
3620 kostil kunstõ ots' mahe!”
Piip õks sis ütäl': “Ale pett,
taa vell' o vigurdõllõs –
om õks taa mari magõhus-süük,
om upin ulli süük!”
3625 Ale õks jal kuuld', vasta kostõ,
tahtõ targastõ kõnõlda^q:
“Piä^q õks sa suu, pikk piip,
moka mustast tegijäni!
Piip, tiia-i õks sa mitte midäge,
3630 must miis, ilma muudo!
Ma õks ka reisi ilma piti,
tandsi tarka tallo piti –
küll ma õks kõõ kai, küll ma näi,
kai õks ma ilma vigurit,
3635 näi talo tarkuisi:
küll om ka õks taa upin uhkõ süük,
om värske väidse lõigõ,
kõik õks naa^q söövä^q suurõ^q säksa^q,
ilmatarga^q naa^q esändä^q!
3640 Esi olõt õks sa petjä, piibukõnõ,
turril, meele tossutaja!”
Piip õks sis ai pikä jutu,
tubak kõnõl' torõhõhõ.
Läts' õks sis esel halõhõst,
3645 kasvol piipo kallest –
ese õks sis pekko pitsitelli,
kallut' hammõkaukahe.
Esi õks pand', esi ütäl',
sõirat' sõnno sõbra muudo:
3650 “Piä^q õks no suu, piibukõnõ,
karga^q mino kaukah!
Olõt õks sa, piip, mino sõbõr,
s'oo kott mino vell' o.
Saa-i õks meil Alet kaugõst,
3655 taad velja viimätses:
Alet saasõ õks meil täämbäst hummogost,
ülehummon olõki-i!
Ale õks meil kaos kui kastõ,

lindas siist kui librik.”
3660 Tuul olli^q ka õks küll kohkal kongosõna^q,
videlikul viguritsõ^q,
as'ast ka õks veid' o arvo sai,
tundsõ vell' o vigurit.
Ese aja-s õks imp jutto aho päält,
3665 kosta-s sõnna korgõst.
Ale inäp õks imega kõnõli,
maamalõ manitsõlli.
Ime käve õks kõõ ümbre kui kärbes,
linnas' ümbre kui librik.
3670 Imekene õks kõõ sõnnoga süüt',
maama juut' juttaga,
pääle süüt' õks tä ummila söögellä,
juut' ummila joogõla:
and' õks tä, vaenõ, umma vatska,
3675 kand' ummi kakorkit*.
Ime õks täl man laulaskõlli,
laulaskõlli, lasõskõlli:
“Ime mingu^q õks sul süük süämehe,
vaogo^q juuk' varbehe,
3680 ime saagu^q õks sa vadsal vali poiss,
karaskel kallis miis!”
Ime õks jal naard', esi ütäl',
laulusõna laaditõlli:
“Saagu^q õks sul suuhtõ hüä sõna,
3685 mingu^q päähä tark miil!”
Ale taha-s õks joht süvvä^q säänest süüke,
kae-s miil karasket –
eesti oll' õks ar söögellä harino,
paksol kapstil panõhunu.
3690 Ale läts' õks ar vällä kui välk,
lipsahto livva mant.
Ime õks lausi meelestani,
memme meele poolõstani:
“Mille õks sa seit veid' okõtsi,
3695 võtit kausist kui kana?”
Ale õks naard', esi ütäl',
jalakundsõl koputõlli:
“Siiä õks ma tulõ-s söõgi läbi,
siiä joosõ-s joogi läbi –
3700 sinolt tulli õks ma tahtma tarkut,
kaema ilma kavalut!
Õga heitä-i ma täämbä magamahe,
panõ-i pääd pähütehe.”
Ale õks imele ütäl',
3705 maamalõ manitsõlli:
“Õga saa-i õks taast unõst unikat,
magahusõst maani särke!
Ime, ütäl' õks sa taiva tarkut,
pilveveere vigurit:
3710 taivah ka õks ollõv targa^q Ratta^q,
kulla Kuningaküpär!
Agu õks ma kulla kuule lää,
taha tükke^q tüdengest,
sääl tulõ õks mul tarbest tarkut,
3715 kirä pääle kirotõlla.”
Sis nakas' õks ime arotamma,
kandja tälle kadsatamma:
“Taiva Ratta^q õks kui tõisildõ käänüse^q,

tulli^q Koodi^q korgõhõ,
3720 Sõglakõnõ õks kui om sõirandikuh,
tull´, lõivo, lõunõhõ,
sis om õks jo aig üles asto^q,
om tunni üles tulla^q.
Taiva- omma^q ka õks -kirä^q hüä^q kellä^q,
3725 tugõvapa^q tunnikellist.
Ago õks kui veret´ õdagol,
sis õks jal näütäs külmakeist,
külmakeist, jaahekõist;
ümbre õks kui kuu püür om,
3730 püür om, tsõõr om,
pääle õks sis põõrä sado saa,
sado saa, tuisk tulõ.
Kui õks jal pääväl kõrva^q omma^q,
sis õks jal saasõ tõisi ilmo.
3735 Kui õks taa kass kraabatõllõs,
pess küüdsi pingi külge,
sis õks ka tulõ tuulõkõnõ,
hel´os hellä hõngukõnõ.
Kui õks taa kana sabitsõllõs,
3740 liiva siseh lesätelles,
pääle õks jal tuu vihma tulõ,
tõõsõ^q ilma^q ilmusõ^q.
Talvõl õks kui pini väherdelles,
lask kuts´a kupõrdille,
3745 kuts´a õks sis näütäs suurt sulla,
pääle lumõlobinat.
Kui lammõs õks jal tiid´o laka pääle,
lätt kulla korgõhõ,
jälke õks sis tulõ suur külm,
3750 suur külm, jahe ilm;
tiid´o õks kui maka madalah,
om pikäh pingi all,
jälke õks sis tulõ lämmäkene,
piirüs pehme ilmakõnõ.”
3755 Ime õks sis Alelõ arot´,
kandja opas´ kanasõllõ:
“Kui ma õks küll kuna leibä küdsi,
hütsi nakse õks kui vällä kiskmahe,
kooguga korjamma,
3760 kui õks naa^q hüdse^q tilisivä^q,
kalõstõ kahisiva^q,
kalõ^q õks ilma^q sis kallusõ^q,
tuima^q tulõ sis tulõva^q.
Kui lätt õks taa pada palamahe,
3765 katla veere^q villu lasi^q,
jälke õks sis ilma^q vaeldusõ^q,
pahatsõst painusõ^q.”
Ime õks arot´ kõik Alelõ,
opas´ umalõ pujalõ:
3770 “Suvõl om õks kui lämmi ilmakõnõ,
vaganõ var´okõnõ,
kihulasõ^q õks kui surbva^q teräkeise,
ütehkuuh kul´atasõ^q –
nimä^q surbva^q õks kõõ ilda õdagol,
3775 peräh päivä illo peivä^q –
sis saava^q ka õks ilosa^q ilma^q,
omma^q valusa^q päävä^q.
Pääs´okõsõ^q õks kui linnuh lindasõ^q,

käve^q riste, käve^q räste,
3780 pääle õks jal tuu sado saasõ,
sado saasõ, vihm veerüs.
Kunn õks kui krooks haina-aigo,
kargas katõ kápä pääle,
olõ-i õks sis vaja niitmä minnä^q,
3785 kallis kaare ajamahe –
tõõsõ^q õks sis ilma^q ilmusõ^q,
pahadsõ^q painusõ^q.
Kull õks kui tännüt´ korgõhõ,
vihmatsirk* villu lask,
3790 timä õks sis tännütäs vihmakõist,
taht mar´a mämmakõist.
Olõ-i õks täl luba järvest juvva^q,
merevett veerätellä –
vihma õks kui satas kivi pääle,
3795 ts´ombo* sisse ts´opsahus,
säält õks sis joosõ kullikõnõ,
hämmäs* kinnä keelekeist.”
Ale õks sis imele ütël´,
maamalõ manitsõlli:
3800 “Mullõ annit õks sa konka kotitävve,
märgokõisi märsitävve.
Küll õks mul kuna vaja tulõ,
tagapäivi tarbest!
Kodo taha-i õks ma sügüse tulla^q,
3805 s´oohtõ küllä külmäl aol –
säält om õks jo kuul lähkopah,
tuu liin ligitsõlla.
Kuule lää õks küll uma ma kuluga,
hel´o hii-ma-vaivaga:
3810 kõõ panõ õks ma kotte koolirahha,
karmanehe klassirahha,
õga juu-i õks ma viina pissuge,
tõmba-i suitso sukuge.”
Ime õks sis ikk´, esi ütël´,
3815 lausi sõna lainal meelel:
“Kuna õks sis lupat kodo tulla^q,
Alekõnõ, siia asto^q?”
Ale õks sis naard´, esi ütël´,
vigurihe veerätelli:
3820 “Ime-õks-sa-kene helläkene,
maamakõnõ, mar´akõnõ,
kui sa õks küll pudsust pudru keedät,
kui lepäst leevä küdsät;
kui õks jal varõs valgõs lätt,
3825 kaarna luigakarvalitsõst,
tuu lindas õks kui varõs vaalu pääle,
kaarna hainakaari pääle,
sis õks ma kulla kodo tulõ,
kulla kodo, mar´a majja.
3830 Nuur om õks mul naane käe peräh,
rahakarp kangla all,
kari om õks sis iih, kari takah,
kodo tulõ õks sis õnnõga, viläga,
kallu kar´atõpraga.
3835 Sis tuu õks ma imele abi,
taadõlõ tallitaja,
musta tuu õks sis tüü murdjani,
talottüü tampijani.”

Ime õks sis naard´, esi ütél´:
3840 “Kiäke saa-i õks imp arvo su jutust,
sino, virve, vigurist!”
Ale kor´as´ õks sis kokko koolikraami,
pand´ suurdõ sumpkahe.
Kikka läts´ õks tä aigo keerümähe,
3845 inne valgõt valamahe.
Koll´akõnõ õks jo hirnõ helehehe,
kaabat´ kado-kallehe,
Koll´a lasõ-s õks küläl maada,
külä latsil lammõskõlla.
3850 Ale sääd´ õks sis sälgä sadula,
pand´ rihma^q ristetsõllä,
Ale jätt´ õks sis esse tervest,
kull´a kandjat kumardõlli.
Läts´ õks sis Ale minemähe,
3855 vaesõ majast valamahe.
Ese ai õks sis jutto asõmõlt,
selet´ sõnno sit´ankilt*:
“Kuulõ^q õks, mul naane Nat´okõnõ,
kabõhinõ Kat´okõnõ,
3860 ma õks küll kulsse ti jutto,
ti märgo märkmiisi!
Hot´ minno ka õks ti kutsut rõipõst,
videlikust veerätellet,
küll ma ka õks, rõibõh, arvo saa,
3865 küll ma, turak, toolko* võti:
õga tulõ-i õks imp Ale s´oohtõ kodo,
hooli-i neist hurdsikist,
küll olõt õks sa ilma umast pujast,
armõdo Alekõsõst!
3870 Ime, õks sa usu-i mino jutto,
võta-i tõõst tõõsõ jutto –
las ku õks sa elät, sis sa näet,
küll, kandja kavatsõllõt:
Ale õks meil viskas uma vere,
3875 kats vanna kaotõllõs,
muidõ saava^q õks täl vere^q veerüsäpä^q,
muidõ lätt õks täl ugla* umatsõst!
Küll õks tä ese unõhtõllõs,

kalle maama kaotõllõs.”
3880 Ime õks sis mõtõl´ pall´o aigo,
tunni aigo tuumatõlli.
Õga ütõle-s õks imp vasta üläle,
kalgõ sõnna tä kasalõ.
Ime ka õks lesät´ lesänkah,
3885 armas aho veere pääl,
ese tälle ka õks lugi lukmit
hüä puja hoitmast.
Imel tulõ-s õks imp uni maatõh,
suiko suuri mõtõldõh –
3890 imel oll´ ka õks küll hallõ umma huult,
vaesõl umma vaivakõst.
Ale tull´ õks küll kodo kui tuul,
pälgäs´ sinnä kui päiv.
Mito läts´ õks tä versta minotil,
3895 tunnil mito tulbavahet.
Ale astõ õks küll kodo ao pääle,
tull´ hüä tunni pääle:
kotoh naate õks jo süümä istmahe,
perehvaat´kat* pidämähe.
3900 Ale pand´ õks sis laugi laatrehe,
Koll´a kogone hõste.
Ale läts´ õks sis tarrõ kui takjas,
tuuhtõ majja kui maasik,
takjas, õks tä targastõ kõnõli,
3905 maasik, selet´ madaluistõ
seto õks veere vigurit,
vana paaba pallõngit.
Pereh õks sis pikaste naard´,
näidsigo^q nägüsähe.
3910 Ale õks eis´ tiine terävähe,
sõnna kullõl´ õks tä kogone hõste.
Palgakõnõ õks kõik maste parebahe,
teenit raha tirõhõhõ,
hõste ka õks kuule saadõtigi,
3915 liina majja liidõtigi.
Hüä õks tä oll´, hõste tekk´,
armas oll´, au kand´.